

แนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม

**Guidance for Elderly Person Welfare Development in LukMueng Community,
Wapipathum Town Municipality, Wapipathum District, Maha Sarakham Province**

นุจรี ใจประนบ¹ วาริธ ราศรี² บัญชา พุฒินากุล³ อนุชา ลาววงศ์⁴ กุลริศา คำสิงห์⁵

Nutjaree Jaipranop¹ Warit Rasri² Bancha Bhutwanakul³ Anucha Lawong⁴ Kulrisa Khumsing⁵

^{1,2,3,4} สหวิทยาการบริการและพัฒนาท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

⁵ หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{1,2,3,4} Social Science for Local Development Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Maha Sarakham University

⁵ Economics Program, Faculty of Management Science, Rajabhat Maha Sarakham University

¹E-mail: Nutjaree.soc@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0162-4021>

²E-mail: Sanowa_cmu@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0648-6489>

³E-mail: Bchkul@yahoo.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0205-1226>

⁴E-mail: Anucha@rmu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4033-430X>

E-mail: newkae99@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6021-3698>

Received 26/09/2022

Revised 08/10/2022

Accepted 09/10/2022

บทคัดย่อ

การที่ประเทศไทยกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมและพัฒนาระบบต่าง ๆ เพื่อรองรับสังคมสูงอายุในทุกมิติ โดยระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่องสังคมสูงอายุ ที่ได้มีการตั้งเป้าไว้เอาไว้ว่า ให้ผู้สูงอายุไทย เป็น” Active Ageing” หรือ “พหุติพลัง หรือ พลังผู้เฒ่า” คือการสูงวัยอย่างมีคุณภาพ การเตรียมความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและระบบต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างหลักประกันทางสังคมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับการเข้าถึงสวัสดิการของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง (2) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบเข้าถึงสวัสดิการของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และอาชีพ และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาระบบสวัสดิการของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม มีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 72 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) การเข้าถึงสวัสดิการของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม มีสภาวะ

[675]

อยู่ในระดับมาก (2) การเปรียบเทียบสุขภาวะการเข้าถึงสวัสดิการของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่า t test โดยภาพรวมไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่พบความแตกต่าง และ การเปรียบเทียบสุขภาวะผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุใน เทศบาลตำบลวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และอาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่า One-Way ANOVA โดยภาพรวมไม่พบความแตกต่าง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (3) แนวทางการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า (3.1) ด้านสุขภาพ การจัดสรรพื้นที่ส่วนกลางของชุมชน พัฒนาเป็นสถานที่พักผ่อนและออกกำลังกายที่เหมาะสม (3.2) ด้านเศรษฐกิจ มีการจัดตั้งหน่วยงานที่ดูแลด้านกฎหมายทรัพย์สิน และมรดก หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญให้คำปรึกษา ให้มีความชัดเจน มีผู้ดูแลให้คำปรึกษาด้านกฎหมายต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุ (3.2) ด้านสังคม เทศบาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีนโยบายหรือแผนพัฒนา ในการพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาทั้งในระดับชุมชน และระดับเทศบาลที่ชัดเจน (3.4) ด้านการศึกษา มีการจัดโรงเรียนผู้สูงอายุส่งไปเรียนในชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาล

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา; ระบบสวัสดิการผู้สูงอายุ; เทศบาล

Abstract

As Thailand is completely transitioning into an aging society, it is necessary to prepare and develop various systems to support an aging society in all dimensions, which the National Agenda on Aging Society has set the goal for the Thai elderly to be “Active Aging”, it is a quality aging, preparing both personnel and various systems to strengthen basic social security for the elderly especially. Thus, the purposes of the current study were (1) to study the accessibility to the welfare of elderly persons in Luk Mueng Community, (2) to compare the accessibility to the welfare of elderly persons in Luk Mueng Community using genders, ages, education levels, statuses, and professions as variables, and (3) to introduce guidance for elderly person welfare development in Luk Mueng Community, Wapipathum Town Municipality, Wapipathum District, Maha Sarakham Province. The study was conducted in a mixed-method design. The instrument was a questionnaire used for collecting data from 72 informants in the area. A statistical package was used in data analysis. The data were analyzed using percentages, mean scores, and standard deviation. The results of the study were as follows. (1) The accessibility to the welfare of elderly persons in Luk Mueng Community was

[676]

Citation: นุจรี ใจประนบ, วาริ ราศรี, บัญชา พุฒินากุล, อนุชา ลาวงค์, และ กุลริศา คำสิงห์. (2565). แนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (5), 675-690

Jaipranop, N., Rasri, W., Bhutwanakul, B., Lawong, A., Khumsing, K., (2022). Guidance for Elderly Person Welfare Development in Luk Mueng Community, Wapipathum Town Municipality, Wapipathum District, Maha Sarakham Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (5), 675-690; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.119>

found at a high level. (2) There was no significant difference between the accessibility to the welfare of elderly persons with different genders, ages, statuses, and professions. However, there was a significant difference found in the educational level variable at a statistical level of 0.05. (3) Four aspects were suggested in guidance for elderly person welfare development in Luk Mueng Community, Wapipathum Town Municipality, Wapipathum District, Maha Sarakham Province. (3.1) In terms of health care, there should be the procurement of a public space for outdoor activities. (3.2) In terms of economy, there should be the procurement of legal units that can provide advice related to property owing and legacy management to the elderly. (3.3) In terms of society, there should be official units assigned by the municipality to provide social advice at both community and municipality levels. (3.4) In terms of education, there should be elderly school activities serviced to communities in the municipality.

Keywords: Guidance Development; Elderly Person Welfare; Municipality

บทนำ

การที่ประเทศไทยกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมและพัฒนา ระบบต่าง ๆ เพื่อรองรับสังคมสูงอายุในทุกมิติ โดยระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่องสังคมสูงอายุ ที่ได้มีการตั้งเป้าไว้ เอาไว้ว่า ให้ผู้สูงอายุไทย เป็น” Active Ageing” หรือ “พลติพลัง หรือ พลังผู้เฒ่า” คือการสูงวัยอย่างมีคุณภาพ การเตรียมความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและระบบต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างหลักประกันทางสังคมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ โดยจะต้องเร่งดำเนินการ เช่น การปรับปรุงฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุให้ทันสมัยเพื่อที่จะได้ ติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด และให้ความช่วยเหลือได้อย่างทั่วถึงและตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง การสร้าง หลักประกันด้านสุขภาพและการ รักษาพยาบาล ซึ่งยังมีปัญหาเรื่องโรงพยาบาลที่ให้ เลือกใช้บริการมีจำกัด และ ไม่ค่อยได้รับความเชื่อถือ ด้านคุณภาพการบริการ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องการส่งต่อในกรณีฉุกเฉิน จึงเป็น หน้าที่ของรัฐบาลในการปรับปรุงและควบคุมคุณภาพของโรงพยาบาลและสถานพยาบาลทุกแห่งให้ได้มาตรฐาน สนับสนุนการดูแลระยะยาวและการแก้ปัญหาการขาดแคลนผู้ดูแล ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจและสังคมทำให้ รูปแบบและขนาดของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไป ขณะเดียวกันภาวการณ์ เจ็บป่วยและพิการของผู้สูงอายุก็มีมาก ขึ้น ทำให้เกิดปัญหาด้านการดูแลระยะยาวและการขาดแคลนผู้ดูแล (ไพโรจน์ วงศ์วุฒิวัฒน์, 2556)

จากการสำรวจประชากร โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าผู้สูงอายุในประเทศไทยส่วนใหญ่มีปัญหา ด้านสุขภาพ กลุ่มโรคที่ผู้สูงอายุป่วยมาก 3 อันดับแรก คือ กลุ่มโรคระบบกล้ามเนื้อเส้นเอ็นกระดูกและข้อ กลุ่ม โรคระบบทางเดินหายใจ และกลุ่มโรคหัวใจและหลอดเลือด ส่วนสาเหตุการตายของ ผู้สูงอายุที่สำคัญ คือ โรคมะเร็งทุกชนิด โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง หลอดลมอักเสบและ ปอดอักเสบ โรคดังกล่าวนี้ต้องใช้

[677]

Citation: นุจรี ใจประนบ, วาริธ ราศรี, บัญชา พุฒินากุล, อนุชา ลาวงค์, และ กุลริศา คำสิงห์. (2565). แนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม

อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (5), 675-690

Jaipranop, N., Rasri, W., Bhutwanakul, B., Lawong, A., Khumsing, K., (2022). Guidance for Elderly Person Welfare Development in Luk Mueng Community, Wapipathum Town Municipality, Wapipathum District, Maha Sarakham Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (5), 675-690; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.119>

ค่าใช้จ่ายในการรักษาค่อนข้างสูงและยากที่จะรักษาให้หายขาด โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีฐานะทางการเงินที่ไม่ดี ย่อมไม่สามารถเข้ารับบริการทาง การแพทย์ที่ดีได้ จึงเป็นภาระแก่บุตรหลานและส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตทั้งผู้สูงอายุเอง และบุคคลในครอบครัว และผู้สูงอายุยังมีปัญหาด้านจิตใจ เป็นปัญหาที่ถูกภัยคุกคามในทางด้านจิตใจต้องทนทุกข์เพราะลูกหลานทอดทิ้งให้ อยู่บ้านคนเดียวตามลำพังโดยขาดคนเหลียวแล เป็นปัญหาใหญ่ในสังคมไทยปัจจุบัน เพราะว่าผู้อายุมีเพิ่มขึ้นมาก ทำให้ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้จึงเป็นปัญหาใหญ่ในวงกว้าง ซึ่งจะต้องร่วมมือช่วยกันแก้ไขปัญหา

สำหรับในจังหวัดมหาสารคาม แบ่งการปกครองเป็น 123 องค์การบริหารส่วนตำบล 1 เทศบาลเมือง และ 18 เทศบาลตำบล มีจำนวนประชากรโดยประมาณ 963,072 คน มีจำนวนประชากรรวม 735,178 คน มีจำนวนผู้สูงอายุรวมทั้งหมด 136,531 คน เป็นเพศชาย จำนวน 6,151 คน เพศหญิง จำนวน 7,601 คน (สำนักงานสถิติมหาสารคาม, 2560) ซึ่งอำเภอวาปีปทุม เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดมหาสารคาม ที่มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 3 ของจังหวัด มีจำนวนผู้สูงอายุมากถึง 18,263 คน เป็นอันดับ 3 รองจากอำเภอเมืองและอำเภอโกสุมพิสัย ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์ อาชีพเสริมเป็นการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ปลูกยาสูบ ข้าวโพด ปลูกงาตำพืชผักต่างๆ (สำนักงานเทศบาลตำบลวาปีปทุม, 2560) การทำงานด้านการเกษตรต้องใช้ร่างกายในการทำงาน จึงส่งผลให้เกิดปัญหาในด้านสุขภาพร่างกายเมื่อเริ่มเข้าสู่วัยสูงอายุ ประกอบกับการทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว ประชาชนจำเป็นต้องเข้าไปหางานทำในเมือง หรือต่างถิ่น เพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว ประกอบกับบุตรหลานเมื่อสมรส มักจะย้ายออกจากบิดามารดาไปมีครอบครัวของตน ซึ่งส่งผลต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุจะอยู่โดยลำพัง (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550) จึงมีความจำเป็นอย่างมากที่ผู้สูงอายุจะต้องได้รับการดูแล ส่งเสริม ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญา

เทศบาลตำบลวาปีปทุมเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุให้สมบูรณ์ ทำการจัดการสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่ แต่ยังพบข้อจำกัดในการเข้าถึงสวัสดิการของผู้สูงอายุได้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้อาจเกิดจากปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยภายนอกในเรื่องของระบบกลไกและนโยบายในการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อการเข้าถึงสวัสดิการอย่างทั่วถึงของผู้สูงอายุภายในชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยทำการศึกษาระดับการเข้าถึงการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางในการพัฒนาระบบสวัสดิการของผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.เพื่อศึกษาระดับการเข้าถึงจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

2. เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอลำปำปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และอาชีพ

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอลำปำปทุม จังหวัดมหาสารคาม

วิธีการดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ที่ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้แบ่งประชากรและกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ได้แก่ ประชาชนผู้สูงอายุ ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม จำนวน 72 คน ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 72 คน (สำนักงานเทศบาลตำบลวาปีปทุม, 2560)

1.2 กลุ่มเป้าหมายในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ทำการคัดเลือกจากตัวแทนผู้สูงอายุและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จำนวน 30 คน ใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ และผู้มีส่วนในการดูแลผู้สูงอายุ

2. เครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งเครื่องมือการวิจัยออกตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ผู้วิจัยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และอาชีพ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายปิด ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอลำปำปทุม จังหวัดมหาสารคาม

2.2 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 คือ แนวทางการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอลำปำปทุม จังหวัดมหาสารคาม ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) การสนทนากลุ่มย่อย เวทีประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการจัดเวทีคืนข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ผู้นำ ผู้สูงอายุ และประชาชนในพื้นที่ชุมชนหลักเมือง และเก็บข้อมูลโดยใช้

แบบสอบถาม จำนวน 72 ชุด ให้แก่ผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.2.1. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 เมื่อได้ทราบระดับการเข้าถึงการจัดสวัสดิการสังคมและการเปรียบเทียบโดยเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และอาชีพ ของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมืองริบร้อยแล้ว ได้นำข้อมูล ที่ได้ไปสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง

3.2.2 ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมาย โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi structured Selection Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) และการสนทนากลุ่มย่อย และการสังเกต เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติ t-test เพื่อวิเคราะห์ผลด้านการเปรียบเทียบด้านเพศ ส่วน One – Way - ANOVA เพื่อเปรียบเทียบด้านอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และอาชีพ

4.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัย (Analytic induction) คือการตีความสร้างข้อสรุปของ ข้อมูลจากปรากฏการณ์เกิดขึ้น และสรุปโดยวิธีการเขียนเรียบเรียงในรูปแบบของการพรรณนา

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม พบผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการเข้าถึงจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งโดยรวม รายด้าน และรายข้อ จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการเข้าถึงจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ จำแนกเป็นรายด้าน

การเข้าถึงการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ	ระดับการเข้าถึง		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านสุขภาพ	3.66	0.44	มาก
2. ด้านเศรษฐกิจ	3.49	0.52	ปานกลาง
3. ด้านสังคม	4.19	0.49	มาก
4. ด้านการศึกษา	3.79	0.56	มาก
รวม	3.78	0.05	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการเข้าถึงจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุชุมชนหลักเมืองพบว่า ระดับการเข้าถึงจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เมื่อเรียงค่าเฉลี่ยมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด คือ ด้านสังคม ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=4.19$) ด้านการศึกษา ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.79$) ด้านสุขภาพ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.66$) ตามลำดับ และระดับปานกลางคือ ด้านเศรษฐกิจ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.49$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเข้าถึงจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ ด้านสุขภาพ โดยรวมและรายข้อ

สวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุด้านสุขภาพ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. มีสถานบริการสาธารณสุขอยู่ใกล้ชุมชนของท่าน	3.79	1.15	มาก
2. การจัดบริการแพทย์ทางเลือกในการดูแลสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ	2.58	1.24	ปานกลาง
3. มีการบริการตรวจสุขภาพประจำปีสำหรับผู้สูงอายุ	4.00	0.82	มาก
4. การจัดหน่วยให้คำปรึกษาและการแนะนำการดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุ	4.57	0.69	มากที่สุด
5. มีการจัดบริการซ่อมแซมบ้านพักให้กับผู้สูงอายุ	4.26	0.84	มาก
6. มีการจัดหน่วยประสานงานของเทศบาลที่รับผิดชอบในเรื่องที่พักอาศัยให้กับผู้สูงอายุ	4.71	0.66	มากที่สุด
7. มีการจัดสถานที่ออกกำลังกาย และสถานที่พักผ่อน มีความเหมาะสม	1.72	1.01	น้อยที่สุด
รวม	3.66	0.44	มาก

[681]

Citation: นุจรี ใจประนบ, วาริธ ราศรี, บัญชา พุฒินากุล, อนุชา ลาวงค์, และ กุลริศา คำสิงห์. (2565). แนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (5), 675-690

Jaipranop, N., Rasri, W., Bhutwanakul, B., Lawong, A., Khumsing, K., (2022). Guidance for Elderly Person Welfare Development in Luk Mueng Community, Wapipathum Town Municipality, Wapipathum District, Maha Sarakham Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (5), 675-690; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.119>

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง ส่วนใหญ่มีระดับสุขภาพอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 3.66) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีระดับมากที่สุด คือ มีการจัดหน่วยประสานงานของเทศบาลที่รับผิดชอบในเรื่องที่พ้องอาศัยให้กับผู้สูงอายุค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.71) และการจัดหน่วยให้คำปรึกษาและการแนะนำการดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุ ($\bar{x}$ = 4.57) และมีการจัดบริการซ่อมแซมบ้านพักให้กับผู้สูงอายุค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.26) ระดับมาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการเข้าถึงจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมและรายข้อ

สวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. มีการให้ความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพย์สินและมรดกของผู้สูงอายุ	1.85	1.08	น้อย
2. มีการจัดตั้งกองทุนในการสงเคราะห์และดูแลผู้สูงอายุในระดับตำบล	2.88	0.99	ปานกลาง
3. มีการจัดตั้งกองทุนในการสงเคราะห์และดูแลผู้สูงอายุในระดับชุมชน	3.06	0.96	ปานกลาง
4. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการออม	4.14	0.91	มาก
5. มีการจัดเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ	4.29	0.81	มาก
6. มีการส่งเสริมสร้างงานสร้างอาชีพที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุ	3.99	0.97	มาก
7. มีการฝึกอบรมด้านอาชีพที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ	4.22	0.77	มาก
รวม	3.49	0.52	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีระดับการเข้าถึงจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 3.49) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีระดับมาก จำนวน 4 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปหาน้อย คือ มีการจัดเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.29) มีการฝึกอบรมด้านอาชีพที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.22) มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการออมค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.14) และมีการส่งเสริมสร้างงานสร้างอาชีพที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุ ($\bar{x}$ = 3.99) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเข้าถึงจัดสวัสดิการทางสังคมของ ผู้สูงอายุ ด้านสังคม โดยรวมและรายข้อ

สวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุด้านสังคม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. มีสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุในสถานที่ราชการที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเช่นทางลาดราวจับในอาคารหรือห้องน้ำและที่จอดรถ	4.33	0.82	มาก
2. มีบริการศูนย์ดูแลผู้สูงอายุภายในเขตเทศบาล	4.50	0.73	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุมีความต่อเนื่องและเหมาะสม	4.49	0.71	มาก
4. มีหน่วยงานให้คำปรึกษาแนะนำหรือบริการด้านกฎหมายเพื่อป้องกันและรักษาความปลอดภัยในสิทธิ์และสวัสดิการ	3.22	1.08	ปานกลาง
5. การรักษาความสงบและความปลอดภัยให้แก่ผู้สูงอายุในอาคารหรือสถานที่สาธารณะ	4.10	0.82	มาก
6. อาสาสมัครบริการดูแลผู้สูงอายุมีความเพียงพอต่อความต้องการและมีการดูแลที่เหมาะสม	4.25	0.76	มาก
7. การสร้างเครือข่ายสำหรับผู้สูงอายุเพื่อคอยดูแลให้ความช่วยเหลือกัน	4.42	0.69	มาก
รวม	4.19	0.49	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีระดับการเข้าถึงจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ ด้านสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=4.19$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ คือ มีบริการศูนย์ดูแลผู้สูงอายุภายในเขตเทศบาล ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=4.50$)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเข้าถึงจัดสวัสดิการทางสังคมของ ผู้สูงอายุ ด้านการศึกษา โดยรวมและรายข้อ

สวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุด้านการศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ท่านได้รับความรู้ที่เหมาะสมโดยเฉพาะในเรื่องที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ เช่นด้านสุขภาพด้านศาสนาด้านการส่งเสริมอาชีพ	4.25	0.85	มาก
2. ท่านได้รับการฝึกอบรมด้านในด้านต่างๆที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ	4.06	0.95	มาก
3. ชุมชนมีการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้แสดงความสามารถในฐานะที่เป็นผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ ในการเผยแพร่ภูมิปัญญา	3.54	1.01	มาก

สวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุด้านการศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
4. มีการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่างๆภายในชุมชน/เทศบาล	3.39	0.88	มาก
5. การศึกษาหาความรู้จากหนังสือหรือสื่อต่างๆ	3.38	0.89	มาก
6. มีศูนย์การเรียนรู้ภายในชุมชนสำหรับผู้สูงวัยมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ	3.28	1.24	มาก
7. มีโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	4.64	0.74	มากที่สุด
รวม	3.79	0.56	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีระดับการเข้าถึงจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ ด้านการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.79$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ คือ มีโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=4.64$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เปรียบเทียบการเข้าถึงจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และอาชีพ

1. การเปรียบเทียบการเข้าถึงจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่า t-test พบว่า การเข้าถึงจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2. การเปรียบเทียบการเข้าถึงจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และอาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่า One Way ANOVA และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธีการของ Scheffe' ผลวิเคราะห์ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบการเข้าถึงจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม อายุ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2.2 การเปรียบเทียบการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบล วาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม ระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2.3 การเปรียบเทียบการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบล วาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม สถานภาพ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางในการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ การจัดสนทนากลุ่มย่อย กับกลุ่มเป้าหมายร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูล และแนวทางการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุชุมชนหลักเมือง ดังนี้

1. ด้านสุขภาพ จากปัญหาในการเข้าถึง การจัดสถานที่ออกกำลังกาย และสถานที่พักผ่อนภายในชุมชน โดยมีสาเหตุมาจาก 1) สถานที่ออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุอยู่ไกลจากชุมชน 2) ไม่มีการจัดสรรสถานที่ในการพักผ่อนให้กับผู้สูงอายุผู้สูงอายุ ซึ่งส่งผลให้ผู้สูงอายุขาดแรงจูงใจในการออกกำลังกาย และนำไปสู่การมีร่างกายไม่แข็งแรง มีภูมิคุ้มกันต่ำ เป็นปัญหาทางด้านสุขภาพที่ตามมา

แนวทางในการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุด้านสุขภาพ คือ การจัดสรรพื้นที่ส่วนกลางของชุมชน พัฒนาเป็นสถานที่พักผ่อนและออกกำลังกายที่เหมาะสม โดยในการจัดสรรหรือพัฒนานั้น ควรใช้หลักการมีส่วนร่วม และการเป็นหุ้นส่วนในการออกแบบ วางแผน ตัดสินใจ ในการดำเนินงานร่วมกัน ทั้งในส่วนของผู้สูงอายุ ประชาชน ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบ เพื่อให้การจัดสรรพื้นที่เป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ

2. ด้านเศรษฐกิจ จากปัญหาในการให้ความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพย์สินและมรดกของผู้สูงอายุ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีสาเหตุมาจาก 1) ขาดผู้เชี่ยวชาญในการให้ความรู้ และคำปรึกษาด้านกฎหมายในการจัดการทรัพย์สินและมรดก และ 2) ในชุมชนไม่มีหน่วยงาน หรือผู้ดูแลด้านนี้ โดยส่งผลให้ผู้สูงอายุขาดความรู้ เสี่ยงต่อการโดนหลอก และถูกชักจูงได้ง่าย รวมถึงเกิดความขัดแย้งในเครือญาติในการจัดการทรัพย์สินและมรดก

แนวทางในการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ คือ

2.1) มีการจัดตั้งหน่วยงานที่ดูแลด้านกฎหมายทรัพย์สิน และมรดก หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญให้คำปรึกษา ให้มีความชัดเจน และมีกิจกรรมในการส่งเสริมความรู้ให้กับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง

2.2) เทศบาล หรือ ชุมชน ควรมีหน่วยงาน หรือศูนย์ หรือผู้ดูแลให้คำปรึกษาด้านกฎหมายต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุ

3. ด้านสังคม ผู้สูงอายุยังขาดการให้คำปรึกษาหรือแนะนำหรือบริการด้านกฎหมายเพื่อป้องกันและรักษาความปลอดภัยในสิทธิ์และสวัสดิการ หน่วยงานราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่มีความชัดเจน และเข้ามาให้ความรู้ ไม่ต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

แนวทางในการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุด้านสังคม คือ การผลักดันให้ทางเทศบาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีนโยบายหรือแผนพัฒนา ในการพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาทั้งในระดับชุมชน และระดับเทศบาลที่ชัดเจน และส่งเสริมให้เพิ่มกิจกรรมการให้ความรู้ให้มากขึ้น หลากหลาย และเท่าทันปัจจุบัน เช่น เรื่องกฎหมาย สวัสดิการที่ผู้สูงอายุจะได้รับ และการใช้เทคโนโลยี

4. ด้านการศึกษา ปัญหาคือชุมชนยังไม่มีศูนย์การเรียนรู้ภายในชุมชนสำหรับผู้สูงวัย ซึ่งในระดับตำบลมีโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้น แต่ในระดับชุมชนไม่มีศูนย์การเรียนรู้ภายในชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ ส่งผลให้ผู้สูงอายุขาดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และผู้สูงอายุขาดโอกาสในการเข้าถึงการเรียนรู้

แนวทางในการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุด้านการศึกษา คือ

4.1) เพิ่มกิจกรรมให้หลากหลายขึ้น และส่งเสริมให้เปิดโอกาส แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันของตนเองจนได้ เป็นการถามความต้องการของผู้สูงอายุ เป็นการเพิ่มคุณค่าทางจิตใจให้กับผู้สูงอายุด้วย

4.2) มีการจัดโรงเรียนผู้สูงอายุสัญจรไปในชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาล เพื่อให้โอกาสสำหรับผู้สูงอายุที่เดินทางไกลไม่สะดวกได้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการเข้าถึงการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ระดับการเข้าถึงการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง โดยรวมมีการเข้าถึงการจัดสวัสดิการสังคมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้สูงอายุมีการเข้าถึงสวัสดิการสังคมอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เมื่อเรียงค่าเฉลี่ยมากที่สุด ไปหาค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสังคม ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.19$) ด้านการศึกษา ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.79$) ด้านสุขภาพ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.66$) ตามลำดับ และระดับปานกลาง คือ ด้านเศรษฐกิจ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.49$)

2. การเปรียบเทียบการเข้าถึงการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ และ อาชีพ

2.1 การเปรียบเทียบการเข้าถึงการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่า t-test โดย

ภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 และเมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.05

2.2 การเปรียบเทียบการเข้าถึงการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบล วาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และอาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยค่า One-Way ANOVA โดยภาพรวมไม่แตกต่าง และเมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ด้านการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 จึงใช้การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธีการของ scheffe' การเข้าถึงการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการศึกษา จำแนกตาม สถานภาพ ผลวิเคราะห์ พบว่า ด้านการศึกษา จำแนก โดย สถานภาพ ไม่พบความแตกต่างรายคู่

3. แนวทางการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้เลือกข้อคำถามที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ในแต่ละด้าน ไปสร้าง เป็นหัวข้อคำถามในการสัมภาษณ์ ด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายจำนวน 30 คน และจัดเวทีประชุมเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีแนวทางการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านสุขภาพ แนวทางในการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุด้านสุขภาพ คือ การจัดสรรพื้นที่ส่วนกลางของชุมชน พัฒนาเป็นสถานที่พักผ่อนและออกกำลังกายที่เหมาะสม โดยในการ จัดสรรหรือพัฒนานั้น ควรใช้หลักการมีส่วนร่วม และการเป็นหุ้นส่วนในการออกแบบ วางแผน ตัดสินใจ ใน การดำเนินงานร่วมกัน ทั้งในส่วนของผู้สูงอายุ ประชาชน ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่ดูแล รับผิดชอบ เพื่อให้การจัดสรรพื้นที่เป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ

3.2 ด้านเศรษฐกิจ แนวทางในการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ คือ (1) มีการจัดตั้งหน่วยงานที่ดูแลด้านกฎหมายทรัพย์สิน และมรดก หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญให้คำปรึกษา ให้มีความชัดเจน และมีกิจกรรมในการส่งเสริมความรู้ให้กับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง (2) เทศบาล หรือ ชุมชน ควรมีหน่วยงาน หรือศูนย์ หรือผู้ดูแลให้คำปรึกษาด้านกฎหมายต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุ

3.3 ด้านสังคม แนวทางในการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุด้านสังคม คือ การผลักดันให้ทางเทศบาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีนโยบายหรือแผนพัฒนา ในการพัฒนาระบบการให้ คำปรึกษาทั้งในระดับชุมชน และระดับเทศบาลที่ชัดเจน และส่งเสริมให้เพิ่มกิจกรรมการให้ความรู้ให้มากขึ้น หลากหลาย และเท่าทันปัจจุบัน เช่น เรื่องกฎหมาย สวัสดิการที่ผู้สูงอายุจะได้รับ และการใช้เทคโนโลยี

3.4 ด้านการศึกษา แนวทางในการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุด้าน การศึกษา คือ (1) เพิ่มกิจกรรมให้หลากหลายขึ้น และส่งเสริมให้เปิดโอกาส แลกเปลี่ยนความรู้สิ่งที่ตนเองถนัด เป็นการถามความต้องการของผู้สูงอายุ เป็นการเพิ่มคุณค่าทางจิตใจให้กับผู้สูงอายุด้วย (2) มีการจัดโรงเรียน

ผู้สูงอายุสัญจรไปในชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาล เพื่อให้โอกาสสำหรับผู้สูงอายุ ที่เดินทางไกลไม่สะดวกได้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

อภิปรายผล

1. แนวทางในการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จากสมมติฐานการวิจัย คือ ผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีการเข้าถึงการจัดสวัสดิการที่แตกต่างกัน

2. ระดับการเข้าถึงการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การเข้าถึงการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุโดยรวม ผู้สูงอายุมีสุขภาวะอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการศึกษา และด้านสุขภาพ ตามลำดับ ส่วนด้านเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ สุขอดิศัย (2557) เนื่องจากผู้สูงอายุมีวิถีชีวิตการเป็นอยู่ไปในทางเดียวกัน คือ การบริการสุขภาพจากเจ้าหน้าที่ที่ดี มีการออกกำลังกาย มีโภชนาการที่ดี รับประทานอาหารครบ 5 หมู่ และมีกิจกรรมจัดการความเครียด

3. เปรียบเทียบการเข้าถึงการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ และ อาชีพ โดยจำแนกตามเพศ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่า t test โดยภาพรวมไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และอาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่า One-Way ANOVA โดยภาพรวมไม่พบความแตกต่าง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการศึกษา แตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 จึงใช้การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธีการของ scheffe ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรธร ดวงแก้ว และ หิรัญญา เขตอุดม (2550) เนื่องจากมีข้อคำถามต่างกัน ตัวแปรต่างกัน และมีพื้นที่บริบทต่างกัน จึงทำให้ผลการวิจัยไม่สอดคล้อง

4. แนวทางการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า (1) แนวทางในการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุด้านสุขภาพ คือ การจัดสรรพื้นที่ส่วนกลางของชุมชน พัฒนาเป็นสถานที่พักผ่อนและออกกำลังกายที่เหมาะสม (2) แนวทางในการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ มีการจัดตั้งหน่วยงานที่ดูแลด้านกฎหมายทรัพย์สิน และมรดก หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญให้คำปรึกษา ให้มีความชัดเจน เทศบาล หรือ ชุมชน ควรมีหน่วยงาน หรือศูนย์ หรือผู้ดูแลให้คำปรึกษาด้านกฎหมายต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุ (3) แนวทางในการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุด้านสังคม คือ การผลักดันให้

[688]

ทางเทศบาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีนโยบายหรือแผนพัฒนา ในการพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาทั้งในระดับชุมชน และระดับเทศบาลที่ชัดเจน และส่งเสริมให้เพิ่มกิจกรรมการให้ความรู้ให้มากขึ้น หลากหลาย และเท่าทันปัจจุบัน เช่น เรื่องกฎหมาย สวัสดิการที่ผู้สูงอายุจะได้รับ และการใช้เทคโนโลยี (4) แนวทางการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุด้านการศึกษา คือ เพิ่มกิจกรรมให้หลากหลายขึ้น มีการจัดโรงเรียนผู้สูงอายุส่งไปเรียนในชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาล เพื่อให้โอกาสสำหรับผู้สูงอายุ ที่เดินทางไกลไม่สามารถได้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะดา ภักดีอำนาจ (2557) ได้ศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลกาตอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา พบว่าการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลกาตอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ให้ผ่านเกณฑ์นั้นควรมีแนวทางคือการจัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ การบริการตรวจสุขภาพที่บ้าน การมีสโมสรผู้สูงอายุเพื่อการนันทนาการ การจัดทัศนศึกษาแก่ผู้สูงอายุ การจัดให้มีศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น โดยมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิพันธ์ พูนเอียด (2564) ศึกษาถึงแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ การดำเนินงาน ด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางกายและจิตใจของผู้สูงอายุเป็นสำคัญ อนึ่งสวัสดิการสังคม ด้านนันทนาการและด้านสาธารณสุข เป็นรูปแบบที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการให้ผู้สูงอายุมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุให้มีความสอดคล้อง และเหมาะสม ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ตัดสินใจ ออกแบบวางแผนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ให้เหมาะสมกับช่วงวัยและความต้องการที่แท้จริง และควรมีการจัดทำแผนพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชนให้ชัดเจน โดยให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสำหรับผู้สูงอายุทั้งในระดับชุมชนและระดับเทศบาล เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวและในชุมชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ตระหนักถึงการดูแล และให้ความสำคัญกับคุณค่าของรวมทั้งผู้ดูแลผู้สูงอายุ และเปิดพื้นที่ให้กับผู้สูงอายุได้แสดงออกถึงความรู้ความสามารถ และความถนัด เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาระบบกลไกในการจัดสวัสดิการที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตทั้งในระดับชุมชนและระดับสาธารณะ

[689]

Citation: นุจรี ใจประนบ, วาริธ ราศรี, บัญชา พุฒินากุล, อนุชา ลาวงค์, และ กุลริศา คำสิงห์. (2565). แนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการของผู้สูงอายุในชุมชนหลักเมือง เทศบาลตำบลวาปีปทุม

อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (5), 675-690

Jaipranop, N., Rasri, W., Bhutwanakul, B., Lawong, A., Khumsing, K., (2022). Guidance for Elderly Person Welfare Development in Luk Mueng Community, Wapipathum Town Municipality, Wapipathum District, Maha Sarakham Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (5), 675-

690; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.119>

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ของเทศบาล เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางในการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2550). พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดการสวัสดิการสังคมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการสวัสดิการสังคมแห่งชาติ.
- ธราธร ดวงแก้ว และ หิรัญญา เดชอุดม. (2550). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเองของผู้สูงอายุกรณีศึกษา ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ปิยะดา ภักดีอำนาจ และ พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. (2557). แนวทางการพัฒนาการจัดการสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลกาตอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา. วารสารวิทยาการจัดการ. 31 (2), 121-151.
- พรทิพย์ สุขอดิษฐ์. (2557). วิถีชีวิตและแนวทางการมีสุขภาวะของผู้สูงอายุในภาคตะวันออก. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม, 10 (1), 90-91.
- ไพโรจน์ วงศ์วุฒิวัฒน์. (2556). เราจะเตรียมรับมือกันอย่างไร?...สังคมผู้สูงอายุ. [Online]
http://www.matichon.co.th/new_detail.php? [10 ตุลาคม 2561]
- สำนักงานเทศบาลตำบลวาปีปทุม. (2560). คู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- สำนักงานสถิติจังหวัดมหาสารคาม (2560). สถิติผู้สูงอายุจังหวัดมหาสารคาม. [Online]
<http://www.mahasarakham.nso.co.th>. [5 สิงหาคม 2561].
- สิทธิพันธ์ พูนเอียด. (2564). แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ. 6 (5), 18-30.